

Half mens, half machine? Dat zijn we al lang

De aankondiging van de Google-bril drukt ons met de neus op de feiten: we zijn langzaam maar zeker informatiejunks geworden.

Mark Coeckelbergh
filosoof aan de Universiteit Twente

Volgens sommigen breekt met de introductie van de Google-bril, ook wel Google Glass, een nieuw tijdperk aan. Het is nu mogelijk om met je bril foto's te nemen, anderen te laten meekijken met wat je doet, snel informatie op te zoeken die op je bril geprojecteerd wordt, helemaal handsfree te navigeren, en – o, ja – telefoneren kan ook.

Zo lijkt niet alleen het idee van *augmented reality* (toegevoegde realiteit) erg dichtbij te komen – met zo'n bril wordt de werkelijkheid immers voortdurend 'verbeterd' – maar wordt ook *human enhancement* (menselijke verbeteringstechnologie) wel erg concreet. Niet alleen wordt de werkelijkheid rondom ons anders, de mens zelf wordt ook 'verbeterd'. Met zo'n bril zijn we immers strak aan het net gekoppeld, de informatie- en communicatietechnologie is bijna ingebouwd. Met Google Glass is weer een belangrijke stap gezet richting de cyborg uit sciencefiction-films: half mens, half machine.

Maar als we kijken naar de huidige technologie van de smartphones, dan zien we dat we eigenlijk al lang cyborgs zijn. Veel mensen gebruiken nu al de functies van Google Glass, zij het dat de koppeling tussen mens en machine iets lossier is. We hebben niet hoeven wachten op Google Glass om ons aan de informatiestroom van het internet te laven. We hebben niet hoeven wachten op zo'n bril om voortdurend van alles met elkaar te delen, te navigeren met behulp van technologie, enzovoorts.

Sterker nog: de meeste mensen leven nu al op een heel andere manier

Met Google Glass is iedereen strak aan het net gekoppeld.

FOTO AP

De echte wereld kan als saai en verarmd worden ervaren

dan vóór internet en de smartphone, en kijken ook anders naar de werkelijkheid.

De aankondiging van Google Glass drukt ons met de neus op de feiten: we zijn langzaam maar zeker informatiejunks en communicatiever-slaafden geworden. We zijn steeds meer afhankelijk van technologie en kunnen nog nauwelijks zonder internet. Niet verbonden zijn geeft heftige afkickverschijnselen.

We kijken ook anders tegen de werkelijkheid aan: we zien internet niet meer als een technologie die we

af en toe gebruiken zoals je af en toe een hamer gebruikt om te klussen. Onze wereld is steeds meer een kruising van 'offline' en 'online'. Die veranderingen zijn veel belangrijker dan de aankondiging van dit nieuwe product.

Afhankelijkheid van technologie is op zich niet verkeerd. Als we deze afhankelijkheid niet zouden willen, kunnen we beter maar meteen terugkeren naar het prehistorische leven. Weinig mensen hebben bijvoorbeeld zin om zonder verwarming te leven en andere basisvoorzieningen. Technologische ontwikkelingen geven altijd weer nieuwe verbeteringen en nieuwe afhankelijkheden. Mens en technologie zijn onafscheidelijk. Maar we moeten nadenken of we bepaalde nieuwe technologie wel willen, juist omdat technologie ons zo

sterk vormt en ons leven zo sterk bepaalt. Kiezen voor een nieuwe technologie – voor zover we veel keuze hebben – is ook kiezen voor een manier van leven. Het zou daarom goed zijn om even stil te staan voor we letterlijk en figuurlijk weer een nieuwe bril opzetten. Is de technologische verbetering ook een verbetering van ons leven?

De keerzijde van een voortschrijdende 'verbetering' van mens en werkelijkheid zorgt niet alleen voor een groeiende afhankelijkheid, maar ook voor een steeds grotere kloof tussen mensen die wél 'verbeterd' zijn en mensen die om een of andere reden niet mee kunnen of willen. Ook ontstaat er psychologisch een soms pijnlijke kloof: als een technologie eenmaal ingeburgerd is, is er het gevaar dat we ons zónder die verbetering 'gebrekkig' gaan voelen. Als we niet meer aangesloten zijn op het net, hebben we steeds meer het gevoel dat er iets ontbreekt.

Omdat we eerst zo sterk gekoppeld waren aan de technologie dat die deel van ons werd – en dat is ook zeker de bedoeling van Google Glass – is het daarna alsof we een ledemaat missen, alsof er iets van ons weg is. Bovendien is het ook steeds meer zo dat net door de voortdurende mogelijkheid van *augmented reality* de niet-verbeterde werkelijkheid als verarmd en saai kan worden ervaren.

Zo kan een elektronische bril die de werkelijkheid wil verbeteren paradoxaal genoeg ook een deel van de werkelijkheid ontkleuren. Een deel van de werkelijkheid dat we misschien nog wel meer nodig zullen hebben dan we denken. Om te overleven, maar wellicht ook om betere mensen te worden.